

Prvá kapitola

Francúzsko, Provensalsko

Jar 1940

Cannes, staré a ľudnaté, rokoková kráľovná Azúrového pobrežia, v toto skoré májové ráno hrá jemnými pastelovými farbami. Do Provensalska zavítala jar a žiarivé svetlo mestu dodalo marhuľový nádych. Za bulvárom sa bielobou skvie piesočnatá pláž a v zelenom mori sa odrážajú zlaté záblesky. Na Azúrovom pobreží by človek sotva tušil, že v Československu, Poľsku, Nórsku a Dánsku už železnou rukou vládne Ríša. Povráva sa však, že Nemci majú namierené aj sem.

Gabrielle Chanel – pre väčšinu Coco – týmto rečiam neverí. Sedí za stolom so slnečníkom a s výhľadom na more neďaleko bulváru a pred sebou má šálku čaju ako takmer každé ráno, keď sa práve zdržiava v La Pause, svojej vile na pobreží. Rozhliada sa po okolí a vdychuje svieži slaný vzduch. Je rada, že si na chvíľu oddýchne od Paríža, napätého očakávania vojny, hádania, čo bude ďalej, a davov prúdících z mestečiek a statkov v blízkosti hranice s Nemeckom. Len čo ľuďom dôjde, že si migráciou nijako nepomôžu, pobežia naspäť domov a v Paríži sa všetko vráti do normálu.

Coco sa nebojí, je len otrávená. Pred deviatimi mesiacmi Francúzsko vyhlásilo Nemecku vojnu a dosiaľ sa nič nestalo. Teda aspoň tu na Riviére. *Predstieraná vojna*, myslí si Coco. Ešte aj vojvoda a voj-

vodkyňa z Windsoru zostávajú v neďalekom sídle na polostrove Cap d'Antibes. Keby hrozil bezprostredný vpád nemeckých vojsk, David by napriek svojmu kamarátstvu s nemeckým Führerom ušiel ako prvý. Niekdajší anglický kráľ – Eduard VIII., v kruhu najbližších známy ako David – sa obdivom k Hitlerovi vôbec netají. Keď sa David kvôli svojej milovanej vzdal trónu, Führer ho v Berlíne kráľovsky pohostil. Lenže čeliť skutočnej vojne je niečo iné. David nemá ani zďaleka toľko guráže ako Wallis. Vojvodkyňa za svojím príjemným vystupovaním a uhladeným zovňajškom ukrýva ostrú chrbticu, z ktorej jej v prípade potreby vystupuje jedový osteň krídlovca ohnivého. Coco videla, ako Wallis dokáže zneškodniť iné ženy, keď mali k Davidovi príliš blízko.

Väčšinu mužov a mnoho žien však Wallis svojou kamuflážou aj tak obalamutí. Pobláznila hlavu dokonca aj Hitlerovmu svojhlavému ministrovi zahraničných vecí von Ribbentropovi. Aspoň sa tak hovorí. Pred svadbou s Davidom jej vraj každé ráno posielal kyticu červených klinčekov, ešte aj vtedy, keď Britániou otriasal škandál s Davidovou abdikáciou.

Coco zamyslene pokrčí nos – prečo klinčky, a nie ruže? Očami zablúdi od širokého bulváru po svojej lavici na pláž a napokon až k vode. V trblietavom slnečnom opare zazrie siluetu škunera kotviaceho ďaleko od pobrežia. Zacloní si oči a uprene sa na loď díva. Na okamih sa jej zazdalo, že je to *Flying Cloud*, jedna z jacht vojvodu z Westminsteru. Lenže to je, samozrejme, vylúčené.

Naposledy sa na jej palube ocitla pred rokmi, v jarný deň, ako je tento. Jachta patrila najbohatšiemu Angličanovi Hughovi Richardovi Arthurovi Grosvenorovi, vojvodovi z Westminsteru – v kruhu priateľov známemu ako Bendor. V to ráno stála na hlavnej palube a kochala sa výhľadom, hladina vody v prístave bola nehybná ako sklo a medzi *Flying Cloud* a plážou kotvili desiatky menších lodí. Zozadu ku Coco pristúpil Bendor a prekvapil ju bozkom na šiju. Potom sa oprel o zábradlie, zadíval sa na prístav a povedal, že potrebuje prebrať niečo dôležité. Okamžite vedela, o čo ide.

Takže, čo povieš...

Nakoniec sa jej na to teda opýta. Na odpoveď ho nechá čakať, rozhodla sa, aj ona roky čakala. Je to, koniec koncov, výsada ženy. Mal by za svoje otáľanie pykať. Aspoň trochu.

Naplnená radosťou a istotou, že má o budúcnosť postarané, pri ňom ticho stála, zatiaľ čo on si triedil myšlienky. Po prvých slovách sa však musela odvrátiť, lebo jej veselo oznamoval, že požiadal o ruku jednu pôvabnú anglickú dámu a tá súhlasila. Bendor jej položil ruku na plece a povedal, že sa teší, ako ich zoznámi. Ach áno, zoznámi milenku so svojou nastávajúcou.

V tom okamihu ju zaplavil pocit poníženia, a kým tú správu vstrebovala, napínal sa jej každý sval v tele. Bendor si berie miesto Coco inú! Jej milenec si berie anglickú krásavicu. Ženu, ktorá sa na rozdiel od Coco narodila na správnej strane neviditeľnej hranice. Tej istej hranice, ktorá Coco bránila chodiť na verejné podujatia a súkromné večierky po Westminsterovom boku. Tej istej hranice, ktorá jej na dostihoch bránila vstupovať s vojvodom do padoku a do jeho lôží v opere či na balette.

Keď znova dvíha šálku s čajom a v duchu si vybavuje túto chvíľu, trasie sa jej ruka. Bendor sa tváril natešene a netrpezlivo čakal, že mu zagrataluje, zatiaľ čo jej v hlave vírili myšlienky a v hrudi ju páľil hnev. Rukami sa zaprela do zábradlia lode, rýchlo dýchala a premáhala zlosť. Spomína si, ako sa s plynúcimi minútami snažila myslieť na čo najjednoduchšie veci – na slnko, ktoré ju hrialo na pleciach, na ľudí, ktorí sa naháňali po tejto canneskej pláži a so špliechaním vbiehali do plytkej vody.

Bez rozmýšľania si siahla na šiju, kde ju predtým Bendor pobožkal, a jedným šmahom ruky si z hrdla strhla dlhé šnúry perál – veľkých krémových perál, perál nevyčísliteľnej hodnoty, darčeky od neho. Bendor náhle pochopil, z hrdla sa mu vydral akýsi zvuk a načiahol ruku práve vo chvíli, keď sa naklonila cez zábradlie a hodila náhrdelníky do mora.

Prenikavo zavyl.

Westminster vyvalil oči a jednoducho spanikáril, točil sa dookola a kričal: „Posádka, na palubu! Skočte do vody!“ Keď sa spustil hurhaj –

hvízdanie píšťaliek, dupot utekajúcich topánok, Bendorovo kvílenie –, stiahla si zo zápästia aj smaragdové náramky a ako vo sne sledovala, ako padajú za perlami do hlbkej temnej vody.

V duchu sa usmeje a odpije si z čaju. Čas všetky rany nezahojí, ale toto sa stalo už naozaj dávno.

„Mademoiselle!“ Z myšlienok ju vytrhne výkrik z diaľky, strhne sa a *Flying Cloud* zmizne.

Coco zdvihne pohľad, prižmúrenými očami sa zadíva do slnečného svetla na niekoho, kto sa po chodníku náhli k nej. Charles Prudone! Čo tu robí? Výkonný riaditeľ Módneho domu Chanel by mal dozerať na chod podniku v Paríži, nie trieliť po canneskom bulvári. S navrhovaním a šitím luxusných odevov síce skončila, no hárstka zamestnancov na Rue Cambon ďalej predáva parfumy a kozmetiku. Oprie sa a čaká. Popravde ešte nikdy nevidela riaditeľa takto sa ponáhľať.

„Dúfal som, že vás tu nájdem,“ lapá po dychu, len čo k nej dorazí, a opiera sa o okraj stola.

Coco s úsmevom zdvihne obočie. „Dobrý deň, pán riaditeľ Prudone.“ Všimne si, že má pokrčený oblek aj kravatu, akoby v nich minulú noc spal. Tvár mu zalieva červeň, dýcha ťažko a plytko. „Prosím, posadte sa.“ Pokynie k stoličke. „Čo vás privádza do Cannes?“

„Nesiem vám list, mademoiselle.“ Cez stôl jej podá obálku. „Je označený ako naliehavý, tak som sa s ním ponáhľal na nočný expres. Idem rovno zo stanice.“

Coco vezme obálku a prečíta si adresu odosielateľa. Je ním Georges Baudin, výkonný riaditeľ továrne na parfumy v Neuilly, kde sa vyrábajú jej voňavky.

„List doručili včera.“ Monsieur Prudone si z vrečka vytiahne vreckovku a utrie si čelo. Nadvihne si klobúk a klesne na stoličku.

Coco mlčky otvorí obálku a vyberie z nej list. Prebehne po ňom očami, potom zovrie pery a pomaly ho začne čítať znova. Nemožné! Na okamih sa jej zastaví srdce. Zdvihne pohľad a zahľadí sa kamsi za riaditeľa. Toto nemôže byť pravda.

Len čo si uvedomí, že Prudone ju uprene pozoruje, upokojí si roztrasenú ruku, zloží list na polovicu a vsunie ho nazad do obálky.

Díva sa na ryšavú mačku sediacu na chodníku za riaditeľom. Mačka sa otočí a obľužuje si skrútený chvost, pomaly, akoby nejestvoval čas.

Lenže čas jestvuje a, ak je to, čo sa píše v tomto liste, pravda, treba bezodkladne konať. Mačka sa natiahne, vyskočí na obrubník a vyľáká Coco práve vo chvíli, keď v kútiku oka zbadá záblesk zelene a spoza rohu sa vyrúti automobil. Coco pustí obálku na stôl, mačka vbehne pod kolesá a automobil sa so škripaním pneumatík a trúbením rúti ďalej.

Prudone sa otočí a sleduje jej pohľad. No automobil aj mačka už dávno zmizli. Coco sa uprene díva na ulicu, lenže tá je prázdna a nepoškrvená.

Riaditeľ z nej nespúšťa zrak. „Ste v poriadku, mademoiselle?“

Prikývne. Mávne na čašníka, hoci ten už stojí po jej boku s čistým bielym ľanovým obrúskom preveseným cez ruku. Čašník povytiahne obočie a skloní sa k nej.

Coco zdvihne prst. „Pred chvíľou na tom mieste sedela mačka a spoza rohu sa na ňu vyrútil automobil.“ Obráti sa k nemu. „Nezdalo sa mi to?“

Čašník sa len s úsmevom narovná. „A bola to taká ryšavá mačka s polovičným chvostom, mademoiselle?“

Prikývne, nevychádzajúc z údivu. „Áno, tuším máte pravdu.“

Muž si prekríži ruky na hrudi. „V tom prípade vám La Bohemian predviedla jeden zo svojich najvydarenejších kúskov. Zmiznutie.“ Vysunie spodnú peru a pokrčí plecami. „Ujde každej pohrome. Je to cigánsky trik, čosi ako kúzlo.“

Coco s povzdychom vrhne letmý pohľad na list pred sebou. Aj jej by sa teraz zišlo nejaké to kúzlo.

„Prinesiem vám ďalšiu šálku čaju? Tento už iste vychladol.“

„Nie, ďakujem.“ Mávnutím ruky ho pošle preč. „Nič nepotrebujem.“

Čašník sa obráti k Prudonovi. „Ponúknem niečo, monsieur? Aperitív? Čaj?“

Riaditeľ pokrúti hlavou a pozrie sa na hodinky. „Dnes nie. Nemám čas.“ Len čo čašník rýchlo odkráča, otočí sa ku Coco. „Ten list. Priniesol som zlé správy?“

„Áno, monsieur Prudone, priniesli ste vskutku zlé správy. Dobre ste však urobili. Ide o naliehavú záležitosť.“

Otvorí ústa, ale ona zdvihne ruku. „Mlčte, prosím. Musím premýšľať.“ Pierrovi treba odpovedať pohotovo a tvrdo. Mala tušiť, že sa ju Pierre Wertheimer po presťahovaní z Francúzska do Ameriky pokúsi takto dobehnúť. Tvrdil, že odchádza, aby ušiel pred hrozbou vojny s Nemeckom – a teraz príde tento list! Odo dňa, keď spolu v roku 1924 vytvorili Société Mademoiselle, aby mohla predávať No. 5, musela si hájiť práva k svojmu parfumu a vlastné meno.

Áká len bola hlúpa. No stretli sa v momente, keď jej šaty v Paríži zožali ešte len prvé úspechy, práve vytvorila No. 5 a Pierre so svojim bohatstvom a obrovskými voňavkárskymi spoločnosťami doň chcel investovať. A jeho spoločnosť Lenthal vlastnila kúsok od Paríža továreň, ktorá mohla jej parfum hned vyrábať a distribuovať. Predstava, že by boli obchodnými partnermi, jej pripadala ako sen.

Uzavreli dohodu, podľa ktorej vlastnila iba desať percent akcií Société Mademoiselle a vedenie prenechala Pierrovi a jeho bratovi Paulovi. Vo voňavkárstve vtedy ešte len začínala, sústreďovala sa hlavne na to, aby sa presadila vo svete módy, a detaily dohody nechala na Pierra. Bol šarmantný, úspešný, bohatý a zdal sa jej nesmierne múdry. Staral sa o všetky zmluvy, právne nástrahy v konečnom znení dokumentov a ona si neuvedomovala, že nekoná v jej najlepšom záujme.

Spod mihalníc si ukradomky premeria riaditeľa. Bude potrebovať jeho pomoc, a preto sa mu musí zveriť. Nikomu neverí. On však pri nej stojí už roky. Chápe, akú hodnotu má diskretnosť, obzvlášť v súťaživom svete módy – luxusných odevov a voňaviek. A plne si uvedomuje, že práve diskretnosť mu zabezpečuje trvalé zamestnanie.

Coco zopne ruky a uprene sa naňho zadíva. „Musím sa vám zveriť, pán riaditeľ Prudone.“ Chvíľu počká. Keď riaditeľ prikývne, pokračuje. „Zdá sa, že môj obchodný partner je zlodej.“

„Prosím?“ Vyvalí na ňu oči. „Máte na mysli pána Wertheimera?“
„Áno. Áno!“ Nadýchne sa v snahe potlačiť nával hnevu.

Riaditeľovi sa medzi očami spraví hlboká vráska. Nakloní sa a stlmí hlas, akoby niekto mohol počúvať. „Domnieval som sa, že pán

Wertheimer a jeho brat odišli aj so svojimi rodinami pred niekoľkými mesiacmi do Ameriky.“ Nakloní hlavu nabok. „Do New Yorku, ak si dobre spomínam.“

„Áno. Emigrovali.“ Po Hitlerovom vpáde do Poľska Pierre dospel k záveru, že osud židovských rodín v Európe je spečatený. Usúdil, že predstieraná vojna je skutočná. Coco zdvihne obálku a začne si ňou ovievať tvár.

„Ale, čo...“ zajachtá riaditeľ.

„Monsieur Baudin tvrdí, že Pierre vzal – nie, Pierre Wertheimer z továrne *ukradol* môj recept na No. 5.“

„Ukradol?!“ Prudone odvráti pohľad. „Vždy som ho považoval za slušného džentlmena. Ste si istá, že nedošlo k nedorozumeniu, *made-moiselle?*“

„Áno, monsieur Prudone. Som si celkom istá. Alain Jobert, Pierrova pravá ruka, podľa všetkého pred dvoma dňami prišiel z New Yorku do Neuilly s písomným splnomocnením a pokynom, aby mu vydali recept na Chanel No. 5.“ Na chvíľu sa odmlčí a prstami sa dotkne svojich perál. „Monsieur Baudin sa domnieva, že nemal inú možnosť, než urobiť, čo sa od neho žiada. Alain Jobert si teda v aktovke odniesol recept na môj najvzácnejší parfum.“

Prudone napokon plne porozumie významu jej slov. Ukradli recept. Recept na No. 5 nikdy neopustil trezor v Neuilly, lebo recept na parfum, rovnako ako recepty najlepších šéfkuchárov, treba držať v úplnej tajnosti. Číselnú kombináciu na odomknutie trezoru poznajú len traja ľudia: Coco, Pierre a Georges Baudin.

Nedôverčivá Coco má, samozrejme, vlastnú kópiu receptu uloženú vo svojom trezore v salóne.

Prudone pokrúti hlavou. „Monsieur Wertheimer a zlodej! *Made-moiselle*, ako k tomu mohlo dôjsť bez vášho súhlasu?“

„Pomerne jednoducho. Alain Jobert občas dokáže ľudí zastrašiť.“ Trpko sa usmeje.

„Každý predsa vie, že No. 5 je váš. Recept ste vytvorili vy.“

„Áno,“ vyprskne. „Lenže monsieur Baudin ma v liste upozorňuje, že spoločnosť riadi Pierre Wertheimer.“

Prudone sa zatvári zmätene a chlácholivo skonštatuje: „Tá krádež aj tak nebude nič platná, mademoiselle. Celý svet vie, že No. 5 ste vytvorili vy. Parfum je po vás dokonca aj pomenovaný. A No. 5 sa vždy vyrábala v Neuilly. Čo bude monsieur Wertheimer robiť s receptom v Amerike?“

Správna otázka.

Odzrazu do seba všetko zapadne. Pierre sa do Francúzska neplánuje vrátiť. Ukradnúť z Neuilly recept na No. 5 by si trúfol len z jediného dôvodu: chystá sa vyrábať parfum v Amerike. Naskytla sa mu príležitosť raz a navždy sa oslobodiť od jej ustavičných ponôš. Sťahuje obchod do New Yorku a Coco necháva tu. Do Francúzska sa nikdy nevráti. Odstrihne ju, zatiaľ čo pod hrozbou vojny zostane uväznená v Európe. Nech sa situácia s Nemeckom vyvinie akokoľvek, opustí ju.

No. 5 sa vždy vyrábala v Neuilly. Prečo by inak Pierre konal tak úskočne, tak tajnostkársky a posielal Alaina miesto toho, aby s ňou túto zmenu prebral? Vstrebávajúc závažnosť partnerovej zrady Coco udrie pästou do stola a Prudone sa strhne. Nikto nevie, ako veľmi je od tržieb z predaja parfumu závislá. Áno, vo svojom ženevskom trezore má síce zamknuté isté úspory v podobe zlata a investícií. No odkedy vlani po štrajku robotníkov ukončila výrobu odevov, No. 5 predstavuje hlavný zdroj jej príjmu.

Zdvihne bradu. „No. 5 je môj, monsieur Prudone. Recept som vytvorila ja. Ja som v spoločnosti kreatívnym partnerom. No. 5 bol ešte len mojou prvou vôňou, ale zo všetkých najvydarenejšou. Vyvinula som ho po rokoch plánovania a mesiacoch práce v zatuchnutých chemických laboratóriách v Grasse.“

Tentoraz sa to Pierrovi podarilo. Aj keby chcela obnoviť odevnú výrobu, pre Hitlerovo vyčíňanie v iných častiach Európy je v tejto chvíli takmer nemožné zaobstarať krajčírskе potreby a látky. Odkedy Francúzsko vypovedalo Nemecku vojnu, zrekvirovali sa ešte aj továrne na látky. Pri pomyslení na stratený hodváb, vlnu a ľan nespokojne tľoskne jazykom.

*Nezastvorila si pre vojnu. Zastvorila si pre svoju popudlivosť, Coco.
No nebola to moja vina.*

K zatvoreniu Módneho domu Chanel ju *donútili*. Jej malé pomocníčky – šičky – sa počas vlnajšieho štrajku robotníkov pridali ku komunistickej bande a žiadali ešte viac, než sa im zo svojej mademoiselle už podarilo vyžmýkať. Ach, bolo to zlé obdobie, surovci povolili vzácné pamätníky, napádali podniky a zamestnávateľov, ako je ona – ona, ktorá tie dievčatá stiahla z ulice a každé do jedného zaučila, vyplácala im slušnú mzdu. Ako sa jej len opovážili obrátiť chrbtom, jej malé pomocníčky jej bránili vstúpiť do vlastného salóna!

Je sa čo čudovať, že ich všetky vyhodila?

Vraveli, že to urobila zo zlomyseľnosti.

Popravde to však v tom čase bolo dobré obchodné rozhodnutie. Príjmy z No. 5 už vtedy zatienili tržby z predaja šiat.

A teraz? Táto krádež je len jedným z mnohých Pierrových pokusov prekaziť každý jej krok v podnikaní. Roky sa s ním o svoje parfumy sporila – o každý detail dizajnu, distribúcie, marketingu, predaja. Možno nevlastní väčšinu akcií Société Mademoiselle, no jedinými aktívami spoločnosti sú jej parfumy a zopár kozmetických prípravkov. Jej tvorivý talent je dôležitejší než počet akcií, ktoré vlastní. Táto krádež, pokus odstrihnúť ju od obchodných záležitostí – je poslednou kvapkou. Nenechá Pierra vyhrať.

A pri tomto predsavzatí sa v nej zrodí myšlienka. Plán natolko logický, že sa takmer usmeje.

Société Mademoiselle je francúzska spoločnosť podliehajúca francúzskym zákonom – nie zákonom Spojených štátov. A práva na výrobu No. 5 vlastní práve táto francúzska spoločnosť, nie Pierre. Zovrie pery. Každý spravodlivý francúzsky súd by dospel k záveru, že kým Pierre na neurčito zostáva v Amerike, povinnosť chrániť najcennejšie aktíva spoločnosti pripadá práve mademoiselle Coco vo Francúzsku.

Čo najskôr sa s prípadom obráti na súd. Bude argumentovať morálnou a zákonnou nevyhnutnosťou prevziať riadenie spoločnosti. No. 5 je francúzsky poklad. A, ako podotkol riaditeľ, spoločnosť aj parfum nesú jej meno. Áno, plán zaberie prinajmenšom z jedného dôvodu – pri Hitlerovom postupe sa Pierre neodváži vrátiť do Francúzska, aby sa hájil pred súdom.

Pamela Binnings Ewen

KRÁLOVNÁ PARÍŽA - PRÍBEH COCO CHANEL

Prvé slovenské vydanie

Vydalo vydavateľstvo Lindeni v roku 2021

v spoločnosti Albatros Media Slovakia, s. r. o.,

so sídlom Mickiewiczova 9, Bratislava, Slovenská republika

Číslo publikácie 2 443

Zodpovedná redaktorka Tatiana Floreková

Technická redaktorka Jana Urbanová

Z anglického originálu *The Queen of Paris, A novel of Coco Chanel*,
ktorý vyšiel vo vydavateľstve Blackstone Publishing, 31 Mistletoe Rd.,

Ashland, OR 97520, v roku 2020

preložila Nikoleta Račková

Redakčná a jazyková úprava Diana Senecká

Sadzba Alias Press, s. r. o., Bratislava

Tlač TNM PRINT, s. r. o., Chlumec nad Cidlinou

Cena uvedená výrobcom predstavuje nezáväznú
odporúčanú spotrebiteľskú cenu.

Objednávky kníh:

www.albatrosmedia.sk

eshop@albatrosmedia.sk

tel. č.: 02/4445 2046

ALBATROS **MEDIA**